

Vredeskongres BIVAK, hoe verder?

Diskussie èn aktie

"Hoe verder met de strijd voor ontwapening na het INF-akkoord?", was het motto van de Vredeskongres van het BIVAK op 19 maart in Utrecht. In de bijdragen van de meer dan 200 aanwezigen, zowel in de discussiegroepen 's morgens als in het plenaire debat 's middags, viel een paar dingen op. Ten eerste, de grote verscheidenheid aan niet kapot te krijgen acties van plaatselijke vredesgroepen. Ten tweede, de sterke behoefte aan landelijk gecoördineerde kampanjes en acties, waarmee plaatselijk aan de slag gegaan kan worden. Ten derde, sterker dan voorheen in de nederlandse vredesbeweging, de aandacht voor de relatie tussen bewapeningsuitgaven en krisispolitiek. Ten vierde, de overtuiging dat wachten op de resultaten van internationale akkoorden een slechte raadgever is.

*BIVAK Vredeskongres Utrecht,
19 maart 1988. Plenaire debat en peilingen
foto Anne Vaillant*

Dat zijn de lijnen waarlangs de konferentie-gangers de nieuwe situatie te lijf willen gaan, die ontstaan is na de BIVAK-demonstratie van 31 oktober in Den Haag, het INF-akkoord en de opheffing van het KKN in december 1987.

Nieuwe situatie

De nieuwe situatie, waarin de nederlandse vredesbeweging zich bevindt, kan als volgt getypeerd worden:

- De terugtrekking van organisaties als IKV, Pax Christi, PvdA en FNV uit de strijd voor massale mobilisatie voor ontwapening.
- De daarmee samenhangende aantasting van de organisatorische en politieke mogelijkheden tot die mobilisatie.
- Het wegvallen van één ondubbelzinnig aangrijppingspunt, de kruisraketten.
- Het berustende of, beter gezegd, het afwachtende effect dat uitgaat van eventuele nieuwe (gedeeltelijke) ontwapeningsakkoorden tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie.
- De verlamme invloed van het niet aflatende afbraakbeleid van de regering Lubbers èn het uitblijven van massaal verzet daartegen, mede door het verlies aan slagkracht van progressieve partijen en vakbeweging.

Dit beeld wordt bevestigd door Janny Kuik, IKV en Leo Mesman, FNV. Beiden stelden in hun inleidingen dat 'de tijd niet rijp is' voor grote acties. Het IKV legt daarbij de nadruk op contacten tussen Oost en West om een wereldwijde ont-

spanning te bevorderen. De FNV kiest voor nadere bezinning en belegt daarvoor een studiekongres op 3 en 4 juni met als motto "Kruisraketten vermeden, FNV teVREden?".

Peter Storm van Amok liet een ander geluid horen. Volgens hem zijn acties harder nodig dan ooit. De NAVO is immers druk bezig - al van vóór het INF-akkoord - de vernietiging van de drie procent kernwapens die onder het INF-akkoord vallen, goed te maken door een programma van modernisering. Verder waarschuwde hij voor te hoge verwachtingen van onderhandelingen over tweezijdige ontwapening: "Er staat nog genoeg tuig om jaren aan de slag te blijven."

Vermeldenswaard is overigens wel dat het IKV en de FNV, in vergelijking met enige tijd geleden, minder afwijzend staan tegenover nieuwe initiatieven van het BIVAK.

Peilingen

De deelne(e)m(st)ers aan de konferentie erkenden de problemen van de nieuwe situatie, maar ze wensten zich daarbij niet neer te leggen. In de peilingen na een plenair debat over een aantal actievoorstellen voor de komende tijd en de rol van het BIVAK daarin, gaven ze vrijwel unaniem hun steun aan de volgende plannen:

1. In de maand september van dit jaar wordt op of rond Prinsjesdag een aktie/

studiedag georganiseerd in Den Haag, waarin de relatie tussen uitgaven voor bewapening en afbraak van sociale verworvenheden centraal staat.

2. Op 10 december aanstaande, één jaar na het INF-akkoord, zal een brede manifestatie/demonstratie plaatsvinden ("Dag van de Vrede"), waarin in principe alle vormen van bewapening aan de kaak worden gesteld.

3. Het BIVAK blijft voortbestaan, neemt initiatief tot de onder 1. en 2. genoemde activiteiten en treedt in overleg met andere organisaties om de mogelijkheden van samenwerking te onderzoeken. De samenstellende letters van het BIVAK kunnen de volgende betekenis krijgen: Breed Initiatief voor Voortgaan-de Akties voor (Kern)ontwapening.

Plenaire vergadering BIVAK

Deze peilingsresultaten zouden een steun in de rug moeten zijn voor de lidorganisaties van het BIVAK. Zo ook het standpunt van de ABOP, Kunstebond FNV, Voedingsbond FNV en Vrouwenbond FNV om door te gaan in het BIVAK. De ABOP maakte dat tijdens zijn driejaarlijkse kongres van 16-18 maart mogelijk door naast de verdere ontwikkeling van het vredesonderwijs het volgende besluit te nemen: "De ABOP zet zijn activiteiten voort om de kernontwapening te bevorderen en de bewapening in het algemeen terug te dringen. Daarbij streeft de ABOP samenwerking na met andere (vak)organisaties binnen, waar mogelijk via de FNV en buiten de FNV."

Op de plenaire vergadering van het BIVAK van 31 maart bleek een aantal lidorganisaties echter niet onder de indruk te zijn van de konferentie en de vier bonden. Zij haalden een eerder gevoerde discussie terug over de breedte en het draagvlak van de BIVAK-koalitie. De koalitie zou te smal (en te radikaal) zijn samengesteld om tot nieuwe akties te kunnen inspireren.

Voor de PPR en PSP was dit een belangrijke reden om zich terug te trekken. De PPR "stelt andere prioriteiten" en vindt de naam BIVAK "te besmet". De PSP geeft de voorkeur aan "een open inhoudelijk overleg", voordat nieuwe activiteiten in gang worden gezet.

Al eerder was Stop de Wapenloop (voorheen Stop de N-bom) opgestapt om zo voorrang te kunnen geven aan het herstel van de eigen organisatie en nieuwe kontakten te leggen binnen het CDA. Ook Vrouwen voor Vrede heeft

zich als landelijke organisatie voorlopig teruggetrokken, maar geeft aan de plaatselijke afdelingen alle mogelijkheid actief te zijn binnen het BIVAK (hetgeen dan ook gebeurt).

Versplintering of bundeling

Vanzelfsprekend is dit geen goede ontwikkeling. Het is echter ook een onbegrijpelijke ontwikkeling, zeker nu door de konferentie de deuren wagenwijd open zijn gezet voor nieuwe en brede samenwerkingsverbanden. Eigenlijk is die hele 'smal-breed-diskussie' merkwaardig. Het BIVAK is namelijk ontstaan toen het KKN, en daarmee bijvoorbeeld het IKV en de FNV, tot een slapend bestaan overgingen. Dus kreeg het BIVAK de breedte die het kreeg als resultaat van zijn voorgeschiedenis. Gelijkertijd, en dat is toch een belangrijk gegeven, blijkt het BIVAK op dit moment de enige landelijke, overkoepelende vredesorganisatie te zijn die het niet bij studie en beraad laat, maar daaraan akties verbindt en daarvoor grote groepen mensen weet te mobiliseren.

Hoe dan ook, de plenaire vergadering van het BIVAK heeft besloten gesprekken te voeren met allerlei organisaties, al of niet eerder aangesloten bij het BIVAK. Verder wordt het plan uitgewerkt om op of rond Prinsjesdag de samenhang te laten zien tussen bewapening en bezuiniging. Eind mei zal hierover een aktieberaad plaatsvinden, waarvoor de deelne(e)m(st)ers van de Vredeskongferentie opnieuw uitgenodigd worden.

Het kan toch niet zo zijn dat de vredesbeweging na een eerste klein resultaat, een periode van verlammeende versplintering tegemoet gaat en de gebundelde strijd voor ontwapening en vrede uit handen geeft.

Hans Boot